

Kültürel Değerlerin Aktarılmasında Çocuk Tekerlemeleri “Tekerlemelerimizi Biliyor muyuz?”

Dolunay Akgül BARIŞ *

Ahmet Serkan ECE**

Özet - İletişim çağını yaşadığımız günümüzde, kültürel değerlerin yeni nesillere aktarılması çok daha fazla önem kazanmaktadır. Kendi kültürünü tanıyıp- özümseyen çocuk, küreselleşen dünya içindeki yerini ve konumunu daha iyi değerlendirecek, sağlıklı bir kişilik geliştirebilecektir. Çağdaş eğitimin bir amacı da geçmişteki toplumsal ve ulusal değerleri tanıyıp benimsetmek ve bunları geleceğe dönük olarak kullanabilme becerisi kazandırmaktır.

Çocuğun doğumundan itibaren ninnilerden sonra ilk karşılaştığı, kendi kültürüne ait müzikal öğeler, tekerlemelerdir. Tekerlemeler, yapısal ve oluşumsal özellikleri gereği birçok kültürel değeri ve özelliği bünyesinde barındırmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, çocuk geleneklerimiz içerisinde yer alan tekerlemelerin ulusal değerlerimizin yaşatılmasında, Türk dilinin doğru kullanımında ve modern dünyamızda git gide karşılıklı iletişimi gerektiren sokak oyunlarından uzaklaşan çocuklarımızın eğitimindeki yeri ve önemini

* Doç.Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

E-posta: dolunayakgul@hotmail.com

** Doç.Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

E-posta: asece@hotmail.com

değerlendirmektir. Ayrıca tekerlemelerin müzik kitaplarındaki yeri ve ilköğretim öğrencilerinin tekerlemelerimizi tanıma durumlarını da tespit etmek amaçlanmaktadır.

Genel tarama modeli'ndeki bu araştırmada, yapılan literatür taraması ile, tekerlemelerin çocukların dil gelişiminde ve kültürel değerlerin aktarılmasında önemli rolleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ilkokul 1. sınıf hariç, diğer sınıflara ait müzik ders kitaplarında yeterli sayıda tekerlemeye rastlanılmamıştır. Bununla birlikte tekerlemelerimizin çocuklar tarafından yeterli düzeyde tanınmadığı fakat kızların erkeklere göre daha fazla tekerleme bildiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler - Tekerleme, Sayışma, Kültür, Değerler Eğitimi, Kültürel Değer

Giriş

Bireylerin kişilik yapısının temel taşlarından birini de yaşadığı toplumun kültürel değerleri oluşturur. Kişi, bir gruba ya da bir topluma aidiyet duygusu olduğu sürece kendini güvende hisseder, sağlıklı ilişkiler geliştirir.

İnsanın benimseyeceği değerler ve ilkeler, şahsi hayatına yön vermenin yanında, toplum yapısını da şekillendirmektedir. Sosyal hayattan uzak olması düşünülmemeyen insan için, toplumun huzurunu sağlayacak, birlikte yaşamaya katkıda bulunacak değer ve ilkelerin olması anlamlı bir dünyada yaşamak demektir (Akıncı, 2005, s. 11).

Değerler, “Bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç ve menfaatini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlardır” (Kızılcıçelik ve Erjem, 1992, s. 99 Aktaran: Yazar, 2010).

Değerler, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir (Akbaş, 2008, s.10).

İnsanoğlu doğduğu andan itibaren kendisini bir kültürleme süreci içerisinde bulur. “Kültürleme, “eğitimin her boyutuyla işe koşularak bireylerin yaşam deneyimlerini, yeni nesle aktarmak için toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilen insana özgü yaşam deneyimlerinin paylaşılmasıdır” (Küçükbasmacı ve Öztürk, 2011, s. 672 Aktaran: Dilci ve Gür, 2012).

İletişim çağını yaşadığımız günümüzde, kültürel değerlerin yeni nesille-

re aktarılması çok daha fazla önem kazanmaktadır. Kendi kültürünü tanıyıp, özümseyen çocuk, küreselleşen dünya içindeki yerini ve konumunu daha iyi değerlendirecek sağlıklı bir kişilik geliştirebilecektir. Çağdaş eğitimin bir amacı da geçmişteki toplumsal ve ulusal değerleri tanıyıp benimsetmek ve bunları geleceğe dönük olarak kullanabilme becerisi kazandırmaktır.

Ulusları birbirinden ayıran ulusal kültür değerleridir. Bu kültürü oluşturan öğeler tahlil edildiğinde o uluslar ilgili kültürel keşifler ortaya çıkacaktır. Zengin bir halk kültürüne sahip olan ulusumuzun duygu dünyasındaki derinlik ve zenginlik, içtenlikle sergilenen sözlü kültür ürünlerinde belirgin olarak ortaya çıkar. Özellikle türkü, mani, ninni vb. anonim sözlü edebiyat ürünlerinde bu yansımaları açıkça görebiliriz (Artun, 2009).

Millî Kültür öğelerimiz olan tekerlemeler eğlenceli olduğu kadar biliş sistemi üzerinde etki eden çocukların oluşturduğu anonim halk şiiri ürünleridir. Bu araştırma ile; çocuk geleneklerimiz içerisinde yer alan tekerlemelerin ve sayışmaların, ulusal değerlerimizin yaşatılmasında, Türk dilinin doğru kullanımında ve modern dünyamızda git gide karşılıklı iletişimi gerektiren, sokak oyunlarından uzaklaşan çocuklarımızın eğitimindeki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmada, çocuklarımızın mevcut tekerleme ve sayışmalarımızı ne oranda bildiklerinin, kendi yörelerinde tekerlemelere ne oranda katkı yaptıklarının Bolu ili çalışma alanında incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki problem ve alt problemlere yanıt aranacaktır.

Problem cümlesi

Millî kültür ögesi olan tekerlemeler, çocuklarımız tarafından ne derecede bilinmektedir?

Alt problemler

1. En çok bilinen tekerlemelerimiz hangileridir?
2. Bilinmeyen ve en az bilinen tekerlemelerimiz hangileridir?
3. TRT repertuarından alınan tekerleme metinleri öğrenciler tarafından nasıl/ ne şekilde tamamlanmıştır?
4. Öğrencilerin bildikleri tekerleme sayıları, nasıl bir dağılım göstermektedir?
5. Öğrencilerin tekerleme bilme oranı cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
6. İlköğretim (1-8. Sınıflar arası) müzik ders kitaplarında yer alan tekerleme-

ler ve sayıları nasıl bir dağılım göstermektedir?

Kavramsal Çerçeve

Kültür ve Değerler

Unesco tarafından düzenlenen Dünya Kültür Politikaları konferansı Sonuç Bildirgesi'nde yer alan kültür tanımına göre “en geniş anlamı ile kültür, bir toplumu ya da toplumsal bir gurubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bölüm ve sadece bilim ve edebiyat değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu” dur (UNESCO, 1982 Aktaran: Oğuz, 2011, s. 128). İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı, istediği, insanın kendisine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğü, değerlerini, isteklerini nasıl düzenlediği hususları da kültürün öğeleridir (Kaplan, 2005, s. 13).

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü'nde ise, Kültür kavramı,

- Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü,
- Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü,
- Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi,
- Bireyin kazandığı bilgi olarak tanımlanmıştır (TDK, 2013).

Kültürün özü, tanımlayıcısı, o kültürün sahip olduğu değerlerdir. Değerler Akbaş (2008, s. 10)'a göre, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısacası nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir.

Sahip olunan kültürel değerler, kuşaklar öncesinden, aynı kültüre üye bireyler tarafından, korunarak aktarıla- gelen, gelenek, görenek, âdet ve uygulamalar, insan yaşamını doğumdan ölüme kadar yönlendirmektedir (Paşaoğlu, 2005).

Aslında bir değerler örüntüsü olan kültür, yaşamımızı hem yönlendiren, hem de anlamlı kılmaya çalışan tüm manevi edinimler, inançlar ve maddi zenginliklerdir. Belli bir toplumun kültürünü o toplumun temsilcisi olan bireylere bakarak yordarız, saptarız; yani toplum kültürü, bir genellemedir (Erinç, 2004, s. 70).

İnsan yaşamında kültürel değerlerin önemi çok büyüktür. Bireylerin gelecek-

teki kişiliklerinin şekillenmesinde, kültürel aidiyet duygusunun oluşmasında, çocukluktan getirdiği kültürel değerler rol oynar. İşte bu noktada Kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılması önem kazanmaktadır.

Ulusumuz zengin bir kültüre sahiptir. Artun (2009)’a göre, ortak Türk kültürüne ait kültür ve uygarlık değerlerinin çocuklara aktarılması, çocukta Türklük bilinci ve ulusal kimlik bilinci oluşturulmasında önemlidir.

Toplumsal Kültür ve Tekerlemeler

Erinç (2004, s. 12) Toplumsal Kültür kavramını; Bir toplumun diğer toplumlardan farklılık göstermesine neden olan, onu özgün ve özgür yapan, o toplumu “geçmiş zenginliği” ne sahip kılan değerler bütünüdür, şeklinde tanımlamıştır.

Genellikle Kültüre, kalıtım yolu ile değil, her toplumun kendine özgü geliştirdiği sosyal ilişkiler zinciri ile aktarılan bir tür “tarihsel sosyal birikim” olarak da bakılmaktadır (Paşaoğlu, 2005).

İnsan toplumsal ve kültürel öğelerden oluşan bir çevre içinde doğar. Çevresindeki bu öğelerle sürekli bir etkileşim içinde toplumsallaşarak kültürlenerek, oluşup gelişir. İnsanın doğduğu çevrede, yer alan öğeler arasında ses ise, çok önemli bir yer tutar (Uçan, 1994, s. 24).

Müzik de toplumların kültürel özelliklerini yansıtan sessel bir unsur olarak biçimlendiği kültürün özelliklerini taşır, insanın kültürel yaşamında “geçmiş” ile “şimdi”, “şimdi ile gelecek” ve böylece de “geçmiş ile gelecek” arasında bağ kurar. Bunun doğal bir sonucu olarak da belli kültürel özelliklerin görece sürekliliğini sağlar (Uçan, 1994, s. 22).

Bu sebeptendir ki kültürel değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara ulaştırılmasını hedefleyen toplumlar öncelikle toplumsal değerlerin adeta bir yansıması olan müzik kültürünü korumalı ve gelecek kuşaklara aktarabilmelidir (İmİK, 2012, s. 48).

Birey de ise doğumdan ölüme kadar” kültürel kimliği” çeşitli şekillerde biçimlendiren, temellendiren, şekillendiren ve değişimini sağlayan, üyesi bulunduğu toplum tarafından gerçekleştirilen çok yönlü” geleneksel kültür aktarımı” ve bu bağlamda müzikal kültür aktarım sürecidir (Paşaoğlu, 2005, s. 4).

Doğumdan ölüme değin süren bu kültür aktarım sürecine, kendi kültürel değerlerimiz açısından bakarsak, “Türk kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında müziğin önemi ve işlevlerinin kavranması, Türk Kültürünün yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından son derece önemlidir” (İmİK, 2012, s. 50).

Özellikle geleceğimizin teminatı olarak düşündüğümüz çocuklarımızın ve gençlerimizin kendi kültürlerine yabancı bireyler olarak yetişmemeleri, kendi kültürel yapımıza ve değerlerimize sahip çıkabilmeleri gerekmektedir.

Bu kültürlenme süreci, önce aile daha sonra çocuğun arkadaş çevresi ve okul olarak devam eder. Çocuğun doğumundan itibaren ninnilerden sonra ilk karşılaştığı kendi kültürüne ait müzikal öğeler olan tekerlemelerdir. Tekerlemeler, yapısal ve oluşumsal özellikleri gereği birçok kültürel değeri ve özelliği bünyesinde barındırmaktadır.

Tekerlemeler sayesinde çocuk kendi dilinin özelliklerini öğrenirken, sayışmalarla, oyun içerisinde kurallara uymayı, iş bölümünü kısacası kendi kültürüne ait toplumsal iletişimin kurallarını öğrenir, çocuğun hayal dünyası gelişir ve yaratıcılığı artar.

Tekerlemeler ve Özellikleri

Genel olarak tekerlemelerin birçok tanımı yapılmıştır: Duymaz (2002, s. 9) tekerlemelerin şekil, konu, muhteva ve işlevleri bakımından sınırları tam ve kesin olarak belirlenmemiş halk edebiyatı ürünleri olduğu; belirsizliğin sebebi olarak da tekerlemelerin daha çok bilmece, âşık şiiri, masal, ninni, oyun, halk hikâyesi, halk tiyatrosu gibi pek çok halk edebiyatı ve folklor türünü içinde barındırmasının olduğunu ifade etmektedir (Aktaran: Ungan, 2009, s. 218).

“Bu türün başlıca niteliği, herhangi bir ana konudan yoksun oluşudur. Tekerlemeler, uyaklarla elde edilen ses oyunlarıyla ve çağrışımlarla birbirine bağlanıvermiş, belirli bir şiir düzenine uydurulmuş, birbirini tutmaz birtakım hayallerle düşlerin sıralanmasından meydana gelmişlerdir. Birbirine aykırı düşünceleri, olmayacak durumları bir araya yığıp, mantık dışı bazı sonuçlara varmakla şaşırtıcı bir etki yaratmak tekerlemelerin önemli özelliklerindedir.” (Yıldız, 2002, s. 9-10).

Kafiye, ses yinelemesi, yarım kafiye, farklı yollarla elde edilen her türlü ritmik etkiler, anlam farklılıkları doğuran sözcük oyunları, tekerleme anlatıcısının en yeğlediği özelliklerdendir (Boratav, 2000, s. 9).

Tekerlemelerde, birbirlerine yakın seslerle ahenk aranır. Zaman zaman kafiyeli kelimelere yer verilir. Bu arada ilgisiz kelimelerle, mantık dışı sonuçlara ulaşılır. Tekerlemenin asıl ögesini oluşturan bir başka husus da, güldürmeyi amaçlayan tuhaf sözler ve sürrealist hayallerdir. Bir manide, bir türküde gördüğümüz düzgün metni ve teknik özellikleri tekerlemelerde görmemiz mümkün değildir. Tekerlemelerde gerek mısra, gerekse hece sayılarında bir bütünlük

yoktur. Fakat şurası bir gerçektir ki, teknik özellikleri mükemmel olmamasına rağmen tekerlemeler, manzum nitelikte anonim ürünlerdir. Genellikle 4-6 mısra arasında değişen bir şekilde sahiptirler. Birtakım ses tekrarlarına, kelime oyunlarına, mısra sonu ve mısra başlarında ses benzerliklerine ve kafiyelere dayanır (Kaya, 1999, s. 553).

Çocukların tarafından söylenen tekerlemeler kendi içerisinde dört gruba ayrılırlar;

1. Masal Tekerlemeleri
2. Oyun Tekerlemeleri
3. Tören tekerlemeleri
4. Bağımsız Söz Cambazlığı Niteliğindeki Tekerlemeler (Yıldız, 2002, s. 10).

Masal tekerlemeleri: Halk masallarında, özellikle atlanması gereken büyük zaman dilimleri ve mekânların bulunduğu yerlerde bölümleri birbirine bağlar, anlatıya gülünç unsurlar katarak gerginliği giderir ve havayı yumuşatır. Masalın sonunda yarıda kalmış hikâyeyi bağlamaya yarayan bir düğüm işlevi görür (Boratav, 2000, s. 9).

Örnek: 1.(Masalın başında) “*Evvel zaman içinde Kalbur Saman içinde, Ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallarken, develer tellal iken ,pireler berber iken*”...vb.

Örnek: 2. (Masalın sonunda) “*Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine*” vb.

Örnek: 3. (Masalın ortasında) “*Az gittik uz gittik dere tepe düz gittik, altı ay bir göz gittik. Birde ne görelim bir arpa boyu yol gitmemişiz*” vb.

Masal tekerlemeleri, konu itibarıyla kısmen farklı iseler de bazı ortak özelliklere sahiptirler. Tekerlemelerde,

1. Rasyonel (akli) düzeni alt üst olmuş bir dünya görüşü hâkimdir.
2. Kişiler, rüya ve hayallerle avunurlar
3. Toplum düzeni ve günlük hayatla alay edilir (Kaya, 1999, s. 585).

*Oyun Tekerlemeleri (Sayışmalar):*Çocukların oynadıkları oyunlarda ebe seçmek için yararlandıkları, uyaklı uyumlu söz kalıplarıdır (Yıldız, 2002, s. 9).

Genellikle çocuk hafızasının ürünleridir. Kimi zaman suç işlemiş birini veya gizlenen bir şeyi bulmada, oyuna katılanları coşturmada, oyunda istenmeyen kişilerin kızdırılmasında, bu tekerlemelere başvurulur. Bazen de kişilerin sakatlıklarını, kusurlarını, beceriksizliklerini, huylarını isimlerini yermede kullanılır (Kaya, 1999, s. 576).

“Oyun tekerlemeleri, çocuklar tarafından güncel olaylardan esinlenerek yeniden üretilebilir. Yani çocuklar var olanı taklit etmekle yetinmezler, bunu daha da geliştirirler. Değişim bazen yöreye ait kelimelerle yapılır, bazen izlenen bir çizgi filmle, bazen de dönemin popüler kültürünün etkisiyle gerçekleşir. Bu tekerlemeler, çocuklar tarafından oluşturulmuş ilk edebî ürünlerden sayılabilir.

Örnek:

*“Oooooooooo...
O piti piti
Karamela sepeti
Terazi lastik jimnastik
Biz size geldik bitlendik
Hamama gittik
Te-miz-len-dik”*

*“Ooooooo.....
Çatlak patlak yusuvarlak
Kremalı börek, sütlü çörek
Çek yavrum çek
Amanın dostlar elini benden çabucak çek
Çek çek amca
Burnu kanca
Al sana bir ta-ban-ca
Bom bom bom jelibon” (Toker, 2011, s. 27).*

Tören Tekerlemeleri: Çocukların Özel günler için yarattıkları tekerlemelerdir. (Hıdırellez, dini bayramlar vb.).

Örnek:

*Hıdırellez hıdırellez
Ele gelmez ele girmez
Kavun karpuz altun topuz
Agalara çarık beglere sarık
İp koptu ibrişim oldu (Kaya, 1999, s. 598).*

Bağımsız söz Cambazlığı Niteliğindeki Tekerlemeler: Çocukların dil gelişimi, diksiyon ve telaffuz için kullanılan tekerlemelerdir.

Örnek:

*Kırk küp, kırkının da kulpu kırık küp
Kırk kanatlılardan Kırıkkaleli kırkayak*

*Kıkrdayarak kırık kırak yerken
Kırık kanadına kırıntılar döküldü.*

Çocuk Gelişiminde Tekerlemelerin Yeri

Tekerlemelerin çocukların sosyal, kültürel, dilsel, zihinsel ve devinişsel gelişimindeki katıları şöyle sıralanabilir.

1. Tekerlemeler, ritim zenginliği taşıyan sözler olduğundan, çocuklara haz verir ve beyinlerinde hoş nameler uyandırır. Bir bakıma ninnilerden sonra, estetik değerlerin ilk tohumları tekerlemelerle atılır (Kaya, 1999, s. 576).
2. Çocuklar tekerlemelerle oynar, bazı kurallar öğrenir, diğer çocuklarla bir araya gelerek, toplumsal yaşantıya katılır ve dolayısıyla sosyalleşirler (Yıldız, 2002, s.10).
3. Tekerlemeler çocukların dil çabukluğu kazanmalarına yardımcı olur (Ungan, 2009, s. 220).
4. Çocukların kendine güven duygusunu pekiştirir (Ungan, 2009, s. 222).
5. Oynulardaki iş bölümü ve sayışmalar çocuklarda iş bölümünün ve demokratik hareketlerin alt yapısının oluşması bakımından önem taşır (Ungan, 2009, s. 222).
6. Tekerlemelerin sonlarının beklenmedik şekilde bitmesi, şiirlerde kullanılan terdit-şaşırtmaca sanatı ile benzerlik göstermekte, çocuklarda zekâya dayalı ifade gücünü arttırmaktadır (Ungan, 2009, s. 222).
7. Çocukların yaşadıkları topluma aidiyet duygusu geliştirmesinde, müzikal kültürel kimlik oluşumunda önemli roller oynar
8. Ulusal kültürel değerlerin nesillerden nesillere aktarılmasında, çocuklar için ilk müzikal deneyimler olması açısından önemlidir.

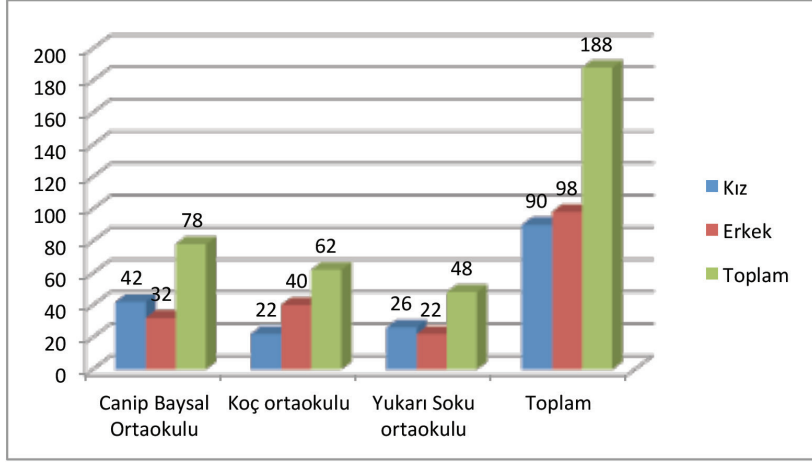
Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, genel tarama modelindedir. Yapılan araştırma ile millî kültür değerlerimiz arasında yer alan tekerlemelerimizin, Bolu ili örneğinde günümüz çocukları tarafından bilinme durumlarının ortaya konulması, 2013-2014 eğitim öğretim yılında kullanılmakta olan müzik ders kitaplarında yer alan tekerlemelerin saptanması konusunda durum tespiti yapılmıştır. Bu nedenle araştırma betimsel bir nitelik de taşımaktadır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu, Bolu ili merkez ilköğretim okullarından Ransom yöntemi ile seçilmiş merkez/merkeze yakın ve merkezden uzak okullardaki 188 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin betimsel özellikleri grafik 1’de gösterilmektedir.

Grafik 1. Çalışma grubuna ait betimsel özellikler

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın kuramsal temelleri ve daha önce yapılan araştırmaların dökümü için literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca millî kültür değerlerimiz arasında yer alan tekerlemelerimizin günümüzdeki mevcut bilinme durumlarını ortaya koymak için, çalışma grubunda ifade edilen okul ve bu okuldaki 5. Sınıf öğrencilerine 36 tekerlemenin yer aldığı bir form sunulmuştur.

Araştırma, Yrd. Doç. Dr. Salih Aydoğan ve Ertuğ Korkmaz danışmanlığında, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Müzik Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan, 154 arşiv sayılı “Eveleme Develeme” isimli CD kaydında yer alan tekerlemelerle sınırlandırılmıştır. CD’de 48 tekerleme yer almaktadır. Bazı tekerlemelerin sözleri aynı, melodileri farklı biçimde yer alması nedeniyle, araştırma için 36 tekerleme seçilmiştir. Çocuklara tekerlemelerin müzikleri dinletilmemiş, sadece sözlerinin ilk cümleleri verilerek tamamlamaları ve biliyorum ( ), bilmiyorum ( ) seçeneklerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir.

Son alt problem için, 2013-2014 eğitim öğretim yılı (1-8. sınıflar) müzik ders kitaplarında yer alan tekerlemeler, tek tek taranarak sınıflara göre listelenmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde elde edilen veriler gruplanarak kodlanmış, SPSS paket programında frekans ve yüzde tabloları oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri bakımından bilinen tekerlemeleri incelemek amacıyla ise bağımsız T-testi yapılmış olup sonuçlar tablolastırılmıştır.

Bulgular ve Yorum

1. Alt probleme ilişkin bulgular ve yorum

En çok bilinen tekerlemelerimiz hangileridir?

Tablo 1: En Çok Bilinen Tekerlemelere Ait Frekans ve Yüzde Tablosu

Sıra No	Biliyorum		Bilmiyorum		Toplam		Tekerlemenin adı
	f	%	f	%	f	%	
1	178	94,7	10	5,3	188	100	Yağ satarım bal satarım Ustam ölmüş ben satarım
35	148	78,7	40	21,3	188	100	Portakalı soydum Başucuma koydum
17	132	70,2	56	29,8	188	100	Mini mini birler Çalışkandır ikiler

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmada kullanılan 36 tekerleme içerisinde 3’ünün (1/35/17 nolu) büyük oranda çocuklar tarafından bilindiği saptanmıştır. Bu sıralama içerisinde, ilk sırada % 94,7 ile “yağ satarım bal satarım” tekerlemesi gelmektedir. Sıralamayı % 78,7 ile “portakalı soydum”, % 70,2 ile “mini mini birler” tekerlemeleri takip etmektedir. Her üç tekerlemenin de oyun tekerlemeleri arasında yer alması, bu durumu açıklayabilir.

2. Alt probleme ilişkin bulgular ve yorum

Bilinmeyen ve en az bilinen tekerlemelerimiz hangileridir?

Tablo 2: Bilinmeyen ve En Az Bilinen Tekerlemelere Ait Frekans ve Yüzde Tablosu

Sıra No	Biliyorum		Bilmiyorum		Toplam		Tekerlemenin Adı
	f	%	f	%	f	%	
12			188	100	188	100	Arpa verdim buğday verdim
24			188	100	188	100	Tak tak tamaşa hoş geldin Kemal Paşa
28			188	100	188	100	Ayşe papucu yarım çık dışarı

						Oynayalım	
31			188	100	188	100	Entere mentere buğday koydum
32			188	100	188	100	Tilkiyi tuttuk kapana da koyduk
Ava gidiyoruz							
34			188	100	188	100	Körebe sesime gel istersen Yanıma gel.
6	1	0,5	187	99,5	188	100	Dedim ona karınca gidip ona varınca
7	1	0,5	187	99,5	188	100	Ayşe hanımın keçeleri Kiş kiş kişliyor
3	1	5,3	178	94,7	188	100	annem yoğurt getirdi kedi burnunu batırdı

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmada kullanılan 36 tekerleme içerisinden 6'sının (12/24/28/31/32/34 nolu) çocuklar tarafından hiç bilinmediği, 6/7/3 nolu tekerlemelerinde sadece 1'er kişi tarafından bilindiği saptanmıştır.

3. Alt probleme ilişkin bulgular ve yorum

TRT repertuarından alınan tekerleme metinleri öğrenciler tarafından nasıl/ne şekilde tamamlanmıştır?

Tablo 3: Tekereleme Metinlerinin Tamamlanma Şekilleri

Sıra No	TRT repertuarında yer alan metin	Öğrencilerin tamamlama şekli
10	<i>Ali Veli kırkdokuz elli, al eline şu teli Kulakları küpeli, şapkası var tepeli</i>	<i>Ali Veli kırkdokuz elli, numarası belli Altı yüz elli</i>
10	<i>Ali Veli kırkdokuz elli, al eline şu teli Kulakları küpeli, şapkası var tepeli</i>	<i>Ali Veli kırkdokuz elli, ellinin yarısı Ecevit'in karısı</i>
11	<i>Eveleme develeme, deve kuşu kovalama Çengi çember, miski amber taze taze gelsen bize</i>	<i>Eveleme develeme, deve kuşu kovalama Herkes bülbul, çıkana da sümbül</i>
11	<i>Masal masal maliki, yolda saydım oniki Onikinin yarısı, tilki çakal yarısı</i>	<i>Masal masal maliki, yolda saydım oniki Yoğurdumun yarısı, teyzemin kocası</i>

Tablo 3 incelendiğinde, tekerlemelerin zaman içerisinde çocuklar tarafından değişik şekillerde kullanıldığı, farklı şekillerde tamamlandığı, kimi tekerlemelerde ise ekleme ve çıkarma yaptıkları anlaşılmaktadır. Bunun sebebi olarak çocuk tekerlemelerini, yöresel farklılıkların ve güncel popüler olayların etkilediği söylenebilir.

4. Alt probleme ilişkin bulgular ve yorum

Öğrencilerin bildikleri tekerleme sayıları, nasıl bir dağılım göstermektedir?

Tablo 4: Öğrencilerin Bildikleri Tekerleme Ait Sayı Dağılımlarının Yüzde ve Frekans Tablosu

Bilinen Tekerleme Sayısı	f	%
0	2	1,1
1 tane	7	3,7
2 tane	14	7,4
3 tane	14	7,4
4 tane	25	13,3
5 tane	25	13,3
6 tane	29	15,4
7 tane	9,6	
8 tane	18	9,6
9 tane	10	5,3
10 tane	7	3,7
11 tane	9	4,8
12 tane	4	2,1
13 tane	2	1,1
14 tane	4	2,1
Toplam	18	100

Tablo 4 incelendiğinde, 188 öğrenciden 2’sinin hiç tekerleme bilmediği, 4’ünün de en fazla 14 tekerleme bildiği saptanmıştır. Genel dağılımın 4/5/6 adet tekerleme arasında değiştiği gözlenmektedir. Bir başka ifade ile öğrenciler en fazla 5 veya 6 tekerleme bilmektedirler. Bu araştırmada, çocuklara 36 tekerleme sunulduğu göz önünde bulundurulursa, millî kültür değerlerimiz olan tekerlerimizin çocuklarımız tarafından yeterince bilinmediği söylenebilir.

5. Alt probleme ilişkin bulgular ve yorum

Öğrencilerin tekerleme bilme oranı cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 5: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Tekerleme Bilme Ortalamaları, Standart sapmaları ve “t” Testi Sonuç Tablosu

Cinsiyet	Frekans	Ortalama	Standart sapma	T	p
Kız	90	7,3556	3,07696	6,233	,000
Erkek	98	4,8265	2,47472		

p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin bildikleri tekerleme sayıları t

test, sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklıdır ($p<0,05$). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde kız öğrencilerin (7,35; 3,07) erkek öğrencilere (4,82; 2,47) göre daha fazla tekerleme bildikleri saptanmıştır.

6. Alt probleme ilişkin bulgular ve yorum

İlköğretim (1-8. Sınıflar arası) müzik ders kitaplarında yer alan tekerlemeler ve sayıları nasıl bir dağılım göstermektedir?

Tablo 6: 2013/2014 Öğretim Yılı MEB İlköğretim (1-8. Sınıflar) Okulları Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Tekerlemeler Ait Tablo

Sınıf	Tekerleme sayısı	Öğrenci çalışma kitabında yer alan tekerlemeler
1	4	Leylek leylek lekirdek Bal arısı Sar makara Top oyna
2	2	Pazarda neler var? Kırmızı balık
3	2	Çık çıkalım çayıra Sınıftaki eşyalar
6	1	İğne battı canımı yaktı

Tablo 6 incelendiğinde, 1. sınıf kitabında 4, 2 ve 3. sınıf kitaplarında 2 ve 6.sınıf kitabında 1 tekerlemenin yer aldığı saptanmıştır. İlköğretim 4/5/7/8. sınıf müzik ders kitaplarında tekerlemeler yer almamaktadır. Sonuçların 1.sınıflar için yeterli olduğu düşünülebilir. Ancak diğer sınıflarda tekerlemelere az ya da hiç yer verilmediği dikkat çekicidir.

Sonuç ve Tartışma

Geleceğimiz olan çocuklarımızı, kendi öz kültürünü tanıyan, bilen ve kendi kültürünü evrensel kültür içerisinde özümseyebilen bireyler olarak yetiştirebilmek, onların psikososyal gelişimleri açısından çok önemlidir. Topluların müzikleri onları en güzel yansıtan, anlatan duygu ve düşüncelerin yaşanmışlıkların en doğal dışı vurulduğu, yansıtıldığı, kısacası bize o toplumun kültürünü anlatan ipuçlarıdır.

Çocuğun doğduğu andan itibaren kendi kültürüne ait duyduğu ilk müzikal öğeler, ninnilerden sonra tekerlemelerdir. Tekerlemeler, çocukların yarattıkları ulusal kültürümüzü yansıtan en güzel anonim halk şiiri ürünleridir.

Günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle sokak oyunlarının azaldığı, bu ne-

denle hatırladığımızda, yüzümüzde tatlı bir tebessüm oluşturan, bizi en güzel çocukluk anılarımıza döndüren tekerlemelerin de, çocuklar tarafından az tercih edilir hâle geldiğini düşündürmektedir.

İlköğretim 5. Sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmanın sonuçları da konuyu destekler niteliktedir.

Araştırmada çocuklara TRT repertuarında bulunan 36 tekerlemeyi bilip bilmedikleri sorulmuş ve tamamlamaları istenmiştir. 36 tekerleme içerisinde ise sadece 3’ünün, büyük oranda çocuklar tarafından bilindiği saptanmıştır. Bu sıralama içerisinde, ilk sırada “yağ satarım bal satarım” tekerlemesi gelmektedir. Sıralamayı “portakalı soydum” ve “mini mini birler” tekerlemeleri takip etmektedir. Elde edilen sonuçlarla benzer özellikler gösteren bir başka araştırma da, Barış ve Sazak, tarafından 2009 (Geçmişte ve Günümüzde Oynanan Çocuk Oyunları Ve Teknolojinin Çocuk Oyunlarına Etkileri) yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, öğrencilere yapılan anket sonucu çocuklar tarafından en çok bilinen tekerlemelerin yine “portakalı soydum” ve “yağ satarım bal satarım” tekerlemeleri olduğu veriler arasındadır. Bu yönü ile iki araştırma arasında paralellikler vardır.

Araştırmada kullanılan 36 tekerleme içerisinde 6’sının çocuklar tarafından hiç bilinmediği, 6/7/3 nolu tekerlemelerinde sadece 1’er kişi tarafından bilindiği saptanmıştır.

Bir diğer sonuca göre, tekerlemelerin zaman içerisinde çocuklar tarafından değişik şekillerde kullanıldığı, farklı şekillerde tamamlandığı, kimi tekerlemelerde ise ekleme ve çıkarma yaptıkları anlaşılmaktadır. Bunun sebebi olarak çocuk tekerlemelerini, yöresel farklılıkların ve güncel popüler olayların etkilediği söylenebilir. Yine Barış ve Sazak, tarafından 2009 yılında yapılan aynı araştırmada geçmişte oynanan birkaç oyunun küçük isim değişiklikleri ile günümüzde oynandığıdır.

Genel duruma bakıldığında, 188 öğrenciden 2 tanesinin hiç tekerleme bilmediği, 4 tanesinin de en fazla 14 tekerleme bildiği saptanmıştır. Genel dağılımın 4/5/6 adet tekerleme arasında değiştiği gözlenmektedir. Bir başka ifade ile öğrenciler en fazla 5 veya 6 tekerleme bilmektedirler. Bu araştırmada, çocuklara 36 tekerleme sunulduğu göz önünde bulundurulursa, millî kültür değerlerimiz olan tekerlemelerimizin çocuklarımız tarafından yeterince bilinmediği söylenebilir.

Şüphesiz ki çocukların ilgi alanları cinsiyete göre farklılıklar gösterebilir. Bu nedenle kız ve erkek öğrencilerin bildikleri tekerleme sayılarına ayrı ayrı bakılmış, istatistiksel olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla tekerleme bildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Dilci ve Gür (2012) tarafından ya-

pılan “Tekerlemelerin Eğitim Öğretim-Sürecinde Kullanımına Yönelik İlköğretim Öğrencilerinin Görüşleri” adlı bir araştırmada, İlköğretim öğrencilerinin cinsiyete göre, tekerlemelerin eğitim-öğretim sürecinde kullanımına ilişkin görüşlerine bakılmış, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları saptanmıştır. Yine aynı araştırmanın bir başka sonucu da bilmecelelerin eğitim hayatında kullanılmasıyla öğrenci cinsiyetine ilişkin bazı maddelerde anlamlı farklılaşmaların olduğudur. Bu sonuç da, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bilmecelelerin eğitime olumlu etkilerinin olduğu görüşünü yansıtmaktadır.

2013- 2014 Eğitim- Öğretim yılı MEB Müzik ders kitapları incelendiğinde ise, 1. Sınıf kitabında 4, 2 ve 3. sınıf kitaplarında 2 ve 6.sınıf kitabında 1 tekerlemenin yer aldığı saptanmıştır. İlköğretim 4/5/7/8. sınıf müzik ders kitaplarında, hiç tekerleme yer almamaktadır. Sonuçların 1.sınıflar için yeterli olduğu düşünülebilir. Ancak diğer sınıflarda tekerlemelere az ya da hiç yer verilmemesi dikkat çekicidir.

Görülüyor ki, millî kültür değerlerimizin en saf örneklerini oluşturan tekerlemeler, günümüz çocuklarının tercihleri arasında alt sıralardadır. Tekerlemelerimizin yaşatılması, çocuklarımızın bir müzikal kültürel kimlik ve aidiyet duygusu edinebilmeleri açısından çok önemlidir. Bu onların kendi özlerini yaşatabilmeleri, kendi dillerinin inceliklerini öğrenebilmeleri, yaşadıkları topluma ait kuralları tanımaları, yaratıcılıklarını arttırabilmeleri gibi daha birçok yönden önem taşımaktadır. Ungan, S. (2009). “Dil Gelişim Aracı Olarak Tekerlemeler” adlı makalede de Çocukları eğlence bakımından aşırı şekilde doyuran ama onlara ne kültürel ne de dil gelişimi açısından çok fazla bir şey katmayan araçların yerine, özellikle okul öncesi dönemden başlayarak tekerleme ve sayışmalarla ağırlık vermenin öneminden bahsetmektedir.

Şüphesiz ki, her toplum kendi değerlerine sahip çıktığı oranda gelişir ve o toplumu oluşturan bireyler sağlıklı birer kişilik geliştirebilir.

Öneriler

1. Millî kültür değerlerimizden olan tekerlemelerimizin unutulmaması için özellikle okul öncesi ve ilköğretim 1. Kademe müzik derslerinde tekerlemelere daha fazla yer verilmelidir.
2. Ebeveynlerinde tekerlemelerin çocuk gelişimi üzerindeki yeri konusunda bilinçlendirilerek, çocukları daha fazla sokak oyunları oynamaya teşvik etmeleri, akranları ile olan sosyal paylaşımları arttırmaları sağlanmalıdır.
3. Tekerlemelerin günümüzdeki kullanım şekilleri, yöresel farklılıklar, ez-

gisel ve formsal yapıları ve bunların geçmişten günümüze uğradığı değişiklikler vb. konularda ayrı ayrı kapsamlı araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Akıncı, A. (2005). Hayata Anlam Vermede Dini Değerlerin ve Din Öğretiminin Rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(9), 7-24.
- Artun, E. (2009). Ortak Türk Kültürü Ürünlerinin Çocuk Edebiyatına Katkıları. *Uluslar arası Türk Halkları Çocuk Edebiyatı Kongresi*, 13-15 Kasım 2008, Bakü/Azerbaycan. Erişim: 22 Eylül 2013, http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/erman_artun_ortak_turk_kulturu_cocuk_edebiyatina_katkilari.pdf
- Boratav, P. N. (2000). *Tekerlemeler*. (İ. Yerguz, Çev.). İstanbul: Numune Matbaası.
- Dilci, T., ve Gür, T. (2012). Tekerlemelerin Eğitim Öğretim-Sürecinde Kullanımına Yönelik İlköğretim Öğrencilerinin Görüşleri. Sivas İli Örneği. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7/4, Fall 2012, p.1503-1518, Ankara, Turkey.
- Eriñç, S. M. (2004). *Kültür Sanat Sanat Kültür*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- İmik, Ü. (2012). Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4), 47-59.
- Kaplan, A. (2005). *Kültürel Müzikoloji*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Kaya, D. (1999). *Anonim Halk Şiiri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2).
- Paşaoğlu, S. (2005). *Müzikal Kültürel Kimlik Oluşumunda, Okul Müzik Eğitiminde Kullanılan Türkülerin Rolü, Türkiye, Bulgaristan, Macaristan Örneği*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- TDK. (2013). Türkçe Sözlük. Erişim: 18 Eylül 2013, <http://www.tdk.gov.tr/>
- Toker, S. (2011). Türkçe'nin Anadili Olarak Öğretiminde Ninni ve Tekerlemelerin Yeri. *Uluslar arası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 1(1), 25-29. Erişim: 13 Eylül 2013, <http://www.nobel.gen.tr/Makaleler/IJSES-Issue%201-19-2011.pdf>
- Uçan, A. (1994). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansik-

lopedisi Yayınları.

Ungan, S. (2009). Dil Gelişim Aracı Olarak Tekerlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 217-225.

Yazar, T. (2010). *İkögretim Sosyal Bilgiler Programında Değerler Eğitiminin Mevcut Durumunun Belirlenmesi ve Öğretmenlere Yönelik Bir Program Modeli Geliştirme*. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Yıldız, G. (2002) . *İlköğretimde Müzik Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

The Children's Rhymes in Transferring Cultural Assets "Do we know our Rhymes?"

Dolunay Akgül BARIŞ *

Ahmet Serkan ECE **

Introduction

Values are "the generalized basic moral principles and beliefs which are accepted true and necessary by the majority members of a social group or community to ensure and maintain their own existence, unity and continuity of operations and reflect their common feelings, thoughts, goals and interests" (Kızılcıkelik and Erjem, 1992, p. 99; cited in: Yazar, 2010).

Values indicate what is important, what should be preferred and briefly how to live for the individuals within a society (Akbas, 2008, p. 10).

The values and principles adopted by people shape, not only personal aspects of life but also the structure of society (Akıncı, 2005, p. 11).

Human being finds himself in a culturing process from the moment of birth. (Küçükbasmaçlı and Öztürk, 2011, p. 672; as cited in: Dilci and Gur, 2012).

---

* Assoc. Prof. Dr., Abant İzzet Baysal University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education

Address for correspondence: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Bolu.

E-mail: dolunayakgul@hotmail.com

** Assoc. Prof. Dr., Abant İzzet Baysal University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education

E-mail: asece@hotmail.com

From their birth, just after the lullabies the children first encounter rhymes belonging to their culture. Rhymes, due to structural and compositional features incorporate many cultural values and feature.

The depth and richness of the emotional world of our nation, which has a rich folk culture, are significantly revealed in the oral cultural products where they sincerely exhibited. Particularly, we can clearly see these reflections in the anonymous oral literary products like songs and lullabies (Artun, 2009).

The main objective of this study is to assess the place and importance of the rhymes that take place in our child rearing traditions. This study will focus on keeping our national values alive, using Turkish language correctly and educating our children who are no longer play traditional games in the streets and thus lack the necessary tools for mutual communication at our modern world.

Conceptual Framework

Culture and Values

“*Culture in its broadest sense* is composed of a section that identifies the significant financial, mental, intellectual and emotional features of a society or a social group, and not only science and literature but also a case that involves their way of life, basic human rights, values traditions and beliefs (UNESCO, 1982 as cited in: Oguz, 2011, p. 128). And how humans think, hear, do, wish, how they look at themselves, how they see their essence and how they design their values are in the culture items (Kaplan, 2005, p. 13).

In Turkish Dictionary of Turkish Language Institution, Culture is defined as a specific set of ideas and works of art that belongs to a community or public community (TDK, 2013).

The essence or the identifier of a culture is the values that it has. To Akbaş (2008) values indicate to the individuals forming the society, what is important, what should be preferred and briefly how should be experienced.

Received cultural values, customs, traditions and practices that are protected and transferred by the individual members of the same culture, direct and guide the human life from birth to death (Paşaoğlu, 2005).

In fact, the culture that is a value pattern, is all spiritual achievements, beliefs and material wealth that direct our lives, and as well as try to make it meaningful (Erinç, 2004, p. 70).

Social Culture and Nursery Rhymes

Humans exist in an environment consisting of social and cultural elements. They occur and develop by socializing and culturing in constant interaction with these elements. Sound takes an important place among the elements in the birthplace of the humans. Music as a phonological element reflects the cultural features of the societies and bridges between "past and now", "now and future" and thus "past and future" of the cultural life of the societies. As a natural consequence of this it ensures the relative continuity of particular cultural features. (Uçan, 1994, p. 22-24).

Because of this, the communities that preserve and transfer the cultural values to future generations primarily should protect the music culture which is almost a reflection of social values and be able to pass on to future generations (İmik, 2012, p. 48).

Rhymes and Features

In general, rhymes have many definitions. Duymaz (2002, p. 9) maintains that rhymes are the folk literature products of which the form of rhymes, subject, content and function borders aren't exactly and precisely determined and the reason behind this uncertainty is that rhymes incorporate more riddles, lover poetry, fairy tales, lullabies, games, folk stories, folk theater and many folk literature and folklore type (as cited in Ungan, 2009, p. 218).

"The main character of this type of rhymes is that they do not have any major issue. Rhymes have developed from a series of incompatible dreams and thoughts that have been connected to each other with sound games and associations and adapted to certain poetry system. To pile together the thoughts and situations which are contradict each other and to create an amazing effect by getting illogical conclusions are the important characters of rhymes (Yıldız, 2002, p. 9-10).

Rhyme, alliteration, assonance, all kinds of rhythmic effects resulting from different ways, word games that create different meanings are the favorite features of the rhyme tellers (Boratav, 2000, p. 9).

In rhymes, harmony is searched with the close sounds. And, sometimes with unrelated words illogical conclusions are reached (Kaya, 1999, p. 553).

Rhymes that are sung by the children are divided into four groups.

1. Tales rhymes
2. Game rhymes
3. Ceremony rhymes
4. Rhymes performing free word acrobatics (Yıldız, 2002, p. 10).

Tales rhymes: At folk tales, especially in the larger time frames and the location that should be skipped connect the sections, cheerfully relieve tension and soften the air by adding ridiculous elements to narrative. At the end of the tale there are some acts like nodes that help to connect the tale in half (Boratav, 2000, p. 9).

Game rhymes (and numerous studies) are word patterns of consistent rhymes that the children have benefited to select a midwife in the games that they play (Yıldız, 2002, p. 9).

They are usually the memory products of the children. Sometimes it is referred to these rhymes to find someone who has committed something hidden, to excite the participants in the game or to irritate unwanted people. Sometimes they are also used to criticize the disability, flaws, incompetence and habits of the person (Kumar, 1999, p. 576).

“Game rhymes are re-produced by children through the inspiration from the current events. In some cases children aren’t contented to imitate the present yet they try to improve it more. Sometimes change is done with words belonging to the region, sometimes adoption from a comic film watched, and sometimes under the influence of popular culture of the period that takes place. These rhymes are among the first literary products created by children “(Toker, 2011, p. 27).

Ceremony rhymes are children’s rhymes that are created for special occasions. (Hidrellez, religious holidays, etc..) (Kumar, 1999, p. 598).

Rhymes performing free word acrobatics are the rhymes that are used for the development, diction and pronunciation of the children’s language.

Place of Rhymes in Child Development

The contributions of rhymes to the children’s social, cultural, linguistic, mental and psychomotor development can be listed as follows:

Research was limited with the rhymes that take place on the Cd, No. 154, named as ‘Eveleme Develeme’ prepared by the Department of Music of Turkey Radio and Television Corporation in the consultation of Asst. Assoc. Dr. Salih

Aydoğan and Ertuđrul Korkmaz. There are 48 rhymes on the Cd. Since words and melodies of some rhymes are different, 36 rhymes were selected for the research. Before letting the children listen to the melodies of the rhymes, they were asked to complete lyrics with only the first sentence given to them and mark one of the options as I know() or I dont know().

For last sub-problems, the rhymes that take place in music class books of (1-8 classes) in the 2013-2014 Academic year were listed one by one according to the classes.

1. Since the rhymes are the words with rhyme wealth, they give pleasure to children and evoke nice tunes in their brains. With another view after a lullaby care, the first seeds of aesthetic values are planted with rhymes (Kumar, 1999, p. 576).
2. Children play with rhymes, learn some of the rules, participate in social life together with other children and thus they socialize (Star, 2002, p. 10).
3. Rhymes help children gain language quickness (Ungan, 2009, p. 220).
4. Rhymes play important roles in developing a sense of belonging to the community in which the children live and forming of their cultural identity.
5. Rhymes are important in the transfer of national cultural values from generation to generation and in the view of the first musical experiences for children.

Method

Research Model

This research is a general screening model.

The study group

The study group of the search consists of 188 students randomly selected from center/ close to center and far from the center primary schools.

Data Collection and Analysis

For the theoretical foundations of the research, a study of an inventory of the earlier research literature was conducted. Also for revealing the status of the

current knowledge of our rhymes that take place in our national cultural productions, a form with 36 rhymes was presented to the 5th grade students at a school mentioned in the study.

The research was limited with the rhymes that take place on the Cd, archived with no 154, named ‘‘Eveleme Develeme’’ that was prepared by the Department of Music of Turkey Radio and Television Corporation in the consultation of Yrd. Doç. Dr. Salih Aydoğan and Ertuđrul Korkmaz. There have been 48 rhymes on the Cd. Since the words of some rhymes are same but melodies of them are different, 36 rhymes were selected for the research. Without having the children listen to the music of the rhymes they were wanted to complete the lyrics only with the first sentence given and mark one of the options as I know (), I don’t know ().

For the last sub-problems, the rhymes that take place in the music books of (1-8 classes) in the 2013-2014 Academic Year, were scanned one by one and listed according to the classes.

Discovery and Comment

1. Findings and comment related to sub-problem

Which are our most well-known rhymes?

It was identified that 3 ones (1/35/17) in 36 rhymes used in the research were largely known by the children. In this ranking ‘‘yağ satarım, bal satarım’’ was on the first line with %94,7. Ranking with 78.7% ‘‘Portakalı soydum’’ and with 70.2% of ‘‘mini mini birler’’ rhymes were followed. This is because of that all three rhymes are among the game rhymes.

2. Findings and comment related to sub-problem.

Which are our least known and unknown rhymes?

It was identified that the 6 ones (no:12/24/28/31/32/34) of the rhymes used in the research were not known at all by the children, and each one of the rhymes (no: 6/7/3) were known by one different person.

3. Findings and comment related to sub-problem

How do the texts of rhymes, that taken from TRT repertoire, completed by the students? It is understood that the children use rhymes in different forms, comp-

lete them in different ways and also make additions and extractions in some rhymes. The reason behind this could be the regional differences and the current popular events that affect the rhymes.

4. Findings and comment related to sub-problem

What is the distribution of numbers of students who know the rhymes?

It was identified that 2 of 188 students didn't know any rhymes and 4 of them also knew not more than 14 rhymes. It is observed that general distribution varies between 4/5/6 total rhymes. In other words, students mostly know 5 or 6 rhymes. If it is thought that in this study 36 rhymes were presented to the children, it can be said the rhymes that belong to national culture values aren't known enough by our children.

5. Findings and comment related to sub-problem

Does the rate of the students who know rhymes vary according to their sex?

According to the test results the number of the rhymes which boy and girl students know is different in a statistically significant manner ($p < 0,05$). When the arithmetic averages were studied it was determined that the girl students (7,35; 3,07) knew more rhymes than the boy students (4,82; 2,47).

6. Findings and comment related with sub-problem

What are the distributions of rhymes and their number in the Primary (1-8 classes) music lesson books? It was seen that there were 4 rhymes in the MEB (the Ministry of Education) 1st grade class book, 2 rhymes in 2nd and 3rd grade class books and only one rhyme in the 6th grade class book. There aren't any rhymes in 4th/5th/7th/8th grade class music books. The results can be considered as sufficient for class 1. However, it is remarkable that rhymes have little place or given no place at other grades.

Result and Discussion

Nowadays, with the development of technology the street games have almost disappeared and upon hearing a rhyme a sweet smile is placed on our faces and takes us to our best childhood memories, yet these rhymes now are less preferred by children. This study done on the elementary 5th grade students also supports this situation.

Along with the literature screening this study concludes that rhymes have enormous role in the children's language development and transferring the cul-

tural values. In addition, except primary grade 1, music books belonging to other classes do not have enough number rhymes. The study shows that, generally, our rhymes are not recognized adequately by children, yet girls know more rhymes than boys.

Obviously, the rhymes which are the purest examples of our national cultural values seem to be at the bottom of the pyramid in today's children's preferences. Keeping alive our rhymes is very important in terms of helping children acquire musical, cultural identity and sense of belonging. Via these cultural productions children will be able to live their own essence, learning the subtleties of their language, getting to know the rules of belonging to the society in which they live, and enhancing their creativity. Urgan, S. (2009) the article " Rhymes as a tool for Language Development" also points to the importance of introducing and teaching rhymes to the children especially who are at the pre- school stage. So much attention should be placed on rhythms and other cultural productions instead of exposing children to tools that entertain them excessively yet add neither culture nor language development.

Suggestion

It is worth mentioning that the rhymes which are the products of our national and cultural values should have greater role and more place in schools, especially, at music classes of pre-school stage and primary school 1st graders.

Keywords- Rhymes, Settling accounts with one another, Culture, Values Education, Cultural Value